

ПАТРОНАТ

4045

НАХОДЪ И ДАНИЦА.

Оригинална драма у III. радиѣ.

Написао

Ф. Н. Глогићъ.

(Према бицима ограђуе се противъ представе.)

У БЕОГРАДУ.

Книгопечатњомъ А. Андрића.

1865.

ALPHABET OF THE STATE

THE STATE OF NEW YORK
OFFICE OF THE COMMISSIONER OF EDUCATION

ALPHABET OF THE STATE
FOR THE USE OF SCHOOLS

NEW YORK
1888

~~Р. 1119~~

НАХОДЪ И ДАНИЦА.

Оригинална драма у III. радиѣ.

Написао

Ф. Н. Глогинѣ.

*Срб.
Вел. гимназија
у Нов. Саду.*

Печатња А. Андрића у Београду.

1865.

Handwritten blue ink scribbles at the top right corner.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

1875

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

6763

Л И Ц А :

Радета Владовићъ, Войвода изъ Приштине.

Круна њгова жена.

Даница.

Находъ.

Витомиръ Срдановићъ, Срдаръ изъ Скопља.

Лакосавъ, слуга Радетинъ.

Више слугу Радетини.

Више грађана, грађанки, войника и деце.

Место игре Приштина.

Време игре за владе Душанове.

РАДНЯ І.

(Вртъ близу Радетиногъ замка; съ десне страже стои липа,
подъ нѣомъ велика плоча за седеиъ, више липе привезано
лгнѣ.)

Появъ првъй.

Даница. (Долази съ лева носећи снопићъ траве съ цвѣ-
ѣмъ и срипъ. Млада дѣвица старински лако и просто
обучена, алъ показуе вышій сталежъ, спусти траву предъ
ягнъ:)

Мило мое невино ягнѣнце,
Безъ матере убого сироче.
Ево самъ ти накосила траве,
Свакояке, свѣже и мекане.
Што но расте доле край потока,
И са ньоме свакояка цвѣћа,
И мирисне майкине душице:
Ню мириши нек' те желя мине,
За майчицомъ безъ ков остаде,
Ядно ягнѣ, мало и веяко!
Ал' петужи, ягнѣ мое мало,
Я ѣу тебе топло неговати,
Любиѣу те, ранит' и поити,
Сладкимъ млекомъ и бистромъ водицомъ,
Немашъ майке али имашъ мене,
А я имамъ сладку мою майку,
Ньой ѣу ягнѣ тебе поклонити,
Поклонити? О, не, ягнѣ мое,
Ни майки те моіой небы дала,
Никомъ! — Никомъ? — Охъ! само едноме,
Само едномъ я бы тебе дала,
Момъ Находу! —
Ал' гди ли е, те га досадъ нема? (осврће се.)

Появъ другій.

Находъ и преѣшња.

Находъ. (полако дође па се сакрив за липу)

Даница.

Та есмо ли юче обећали,
 Да ћемо се подъ липомъ састати,
 Да му дадемъ венацъ любичица,
 Што в юче обкладомъ добыю,
 Кадъ за ручкомъ ядацъ смо ломили?
 Садъ га нема, — ал' нека га нека,
 Башъ му венца више дати нећу,
 И да дође! —

Находъ. (младъ момакъ у простомъ старомъ сръбскомъ одѣлу ал' одъ финіе матеріе. Полако се прикраде па ухвати Даницу обема рукама за очи; тихо). Де погоди ко в?

Даница. Бабо?

Находъ. — — Ніе.

Даница. — — — — Ная?

Находъ. (Срдито пусти в па лупи погомъ).

Ніе, — ніе!

Заръ Даница више никогъ нема,

Осимъ бабе и Ная, на свету?

Даница. А — ты ли си? Я се нешто была,
 Замислила па те заборави.

Находъ.

Заборави? А зашто и небы? (тужно.)

Ко ће јоште мислит' на Находа.

Сиротана, изъ белага света,

Кодъ толике младе госпоштине,
Кудъ с' обазремъ. — свуда. —

О Находе!

Даница.

Зашто речма тимъ ме тако цвелишъ?
Еси л' ми се едномъ зарекао,
Да то никадъ споменути нећешъ?
На садъ опетъ — елъ нека те, нека!
Оногъ венца башъ добыти нећешъ!

Находъ

Венца? Дано! Ты с' на мене срдншъ?

О, опрости, — та и сама знадешъ:

Сироти се лако разжалити!

Тебе више уцвелити нећу

Да б' се съ целимъ светомъ завадио!

Али венацъ, нѣг' ми дати морашъ,

Я те молимъ, а имамъ и право.

Добыо самъ, на га дати морашъ!

Драга Дано, гди е! — дай ми венацъ!

Даница. Немамъ!

Находъ. Немашъ? добро, съ Богомъ оспай!

(пође.)

Даница (тргне се). Та куда ћешъ, стани да
ти кажемъ.

Находъ. Нећу, одо у светъ ил' дай венацъ!

Даница.

Оди, оди, ево твога венца,

Я самъ ти га јошъ јутросъ исплела.

Само оди — ел' да се не срдншъ?

Находъ. (Врати се па в топло загрли).
 О Данице моя звездо сѣйна,
 Мое сунце, моя сва радости!
 Ко б' се мого разсрдити на те?
 Даница. (Дав му венаць одъ любичица).
 Узми венаць онъ ће увенути,
 Али оно увенути неће.
 Што осећамъ овде у грулима,
 Шта е? Одъ кудъ? то казати незнамъ,
 Само знадемъ да е нека туга,
 Нека чезня, неко осећанъ,
 Не онако, као што кодъ Нав,
 И кодъ бабе я самъ осећала. —
 Ни онако, к'о кадъ ягнъ любимъ,
 Ил' кадъ цвеће негуемъ, заливамъ,
 Кадъ славуя слушамъ певаюћегъ, —
 Све е другче, — ал' за тобомъ тужимъ,
 Чезнемъ, бежимъ, тражимъ те, боимъ се,
 Кадъ те нема я б' умрла радо,
 Душа моя теби бы летила,
 Све бы нешто имала ти казат',
 А кадъ дођешъ — онда — ахъ! ни сама,
 Незнамъ казат' шта тада осећамъ,
 Ал' осећамъ! —
 Находъ. (Ухвати е за руку). Што осећамъ и я!
 О Данице душо душе мое!
 Ты осећашъ? О небо небеса!
 Садъ самъ срећанъ! срећни одъ анђела,
 Одъ блажены у раю духова,
 Садъ самъ срећанъ! — ты осећашъ любовъ!

Даница.

Любавь? —

Сладка речи! А шта е то „любавь“?

Находъ.

То е песма предъ трономъ вышнѣга,

То су лѣстве што везую землю,

Съ небесима!

То е душа и тѣло анѣла,

То е задахъ Бога превышнѣга,

То е — то е — душо! то е любавь!

Даница (усхићена).

То е любавь? То? Ох! то е любавь,

Што ми слабе распалює груди!

Што ме диже надъ више небеса;

Што ме слади што ме мори. —

Находъ. То е!

Ты ме любишь, а я огнѣмъ горимъ,

Ты ме моришь о Данице мила!

А я чезнемъ да могу умрети, —

Ту предъ тобомъ умрет' — то е любавь!

— — — — — Ал' тако ми Бога!

Нећешъ любит' убога Находа,

Нити Себра безъ куће, огњишта;

Младій Душанъ у Србији влада,

Онъ ће мене примит' у войнике,

Онъ ће мени коня поклонити,

Бойно копљъ, до шта самъ дорасто,

Па ћу ићи а за тебе душо, —

У средъ ватре, у средъ боя люта,
Текъ да любишь война — не просяка,

Д а н и ц а.

О Находе! Ты рече да любишь;
Есть, я любимъ, тебе, само тебе!
За тебе бы сердце исчупала,
За тебе бы испустила душу,
Неб' те дала за Цара Душана,
Ни нѣгово сво велико царство,
Ни за круне колико ѿ има!
О да б' могла у недрима моимъ,
Носила б' те, душомъ те поила,
А камо ли да бы те пустила.
Да ми идешъ у сѣртъ у ратове.
Али иди, иди мой животе,
Кудъ те Душанъ кудъ те слава зове,
Бори с' храбро помози Душану,
Распрострти сръску царевину,
Сръ и Бабо тако приповеда,
Да ће Србство быти славно, сѣйно,
Подъ Душаномъ Дечанскога сыномъ! — —
Ах' за славомъ я нечезнемъ слаба,
Ни за благомъ — Бабо га имаде!
Любила б' те да си у ритама,
Любила б' те са пр сачкомъ торбомъ,
Али жена — Србкиня — текъ люби,
Дичногъ Война, храброга юнака,
Не мекушце, ко што изъ Атине,
Долазе намъ мудри и учени,

У меканимъ дугимъ альбинама,
 Те мавтѣ нека бабе любе,
 Србка люби што е снажно, славно!

Появѣ трећій.

Радета и пређашній.

Радета (быо е ранѣ дошао и ове последнѣ
 речи чуо на репетири). „Бабо има блага“
 Е вере ти, а одѣ кудѣ то знадешѣ,
 Да ми ниси ты у благайницу,
 Долазила? — Причувай се само.

(Кѣ Нихолу).

А ты? Воинѣ? Ха. ха ха ха ха ха!
 Воинѣ? Синко! знашѣ шта е то Воинѣ?
 Ту се бѣ, главе се крваве,
 Сева, цичи. крвѣ се лѣв. вчи.
 Некомѣ руке, некомѣ ноге нема,
 Многи богме и безѣ главе с' валя.
 Мене пытай! я текѣ да ти причамѣ.
 Та и я самѣ назови Войвода,
 И — безѣ шале нешто самѣ и быо!
 Охѣ! кадѣ бы смо тамо подѣ Магличомѣ
 Па на Стрми, па и на Ситвицы,
 Кадѣ но Душанѣ уби Михаила.
 Да си быо! — Алѣ велика туго!
 Немогу ти с' хвалити са свачимѣ,
 Србѣ е Срба туко, сакатио,
 Братѣ на брата, синѣ на отца фуку,
 Подизао!

*

Ћут' те децо! ако Бога знате!
 Непарайте ове ране старе,
 Зла е доста и премлого было!
 Боже милый! да nebude више!

Находъ.

Бабо драгий, па заръ небы дао,
 Да ти и я тамо се упутимъ,
 Твојомъ стазомъ? — А за славу Србску,
 Са Душаномъ, али на злотвора?

Радета.

Небы дао? — А шта велишь за ме?
 Хей мой синко, та и ове кости,
 Нису тако сасвимъ ослабиле,
 Ова рука, сува али яка,
 Јошъ ће посећ' стотину злотвора,
 Ал' злотвора! — Децо моя драга!
 Вы далеко заведосте старца,
 Ал' тако е! Старацъ међу децомъ,
 Не другчје, детиньит' се мора!
 Но манте се таке безпослице,
 Ты Данице, ен' ягнѣ ти блеи,
 Нос' га наи, она те већъ тражи;

(Даница одлази.)

Появъ четвртый.

Последњи безъ Данице.

Радета.

А ты момче, остави се копля,
 Но ми кажи како е газдинство?

Ты с' домаѣинъ, дедеръ ми садъ кажи,
 Како стои твоя домовина?

Находъ. (Равнодушно.)

Све в добро! нъиве насеяне,
 Стада блее свудъ по царинама,
 Говедима мало в чобана,
 Позво самъ ѡй и изъ други села. —
 Пчелиняку плоть самъ разширю,
 Нове трмке у липакъ сместию,
 Самы новы има две стотине!
 Винограде ѡшъ обишо нисамъ,
 Али Дамнянъ вели да су добри,
 Воденице све намъ добро раде,
 Воде доста, помлиара много!
 У свиларам' девайке певаю,
 Наша Ная уме съ нъима владат'.
 Али отаць, зашт' ми необиѣешъ,
 Конюшнице? О каквы пастува,
 Какве врсте ишамъ по ливадам'!
 Четири самъ одабро напосе.
 Ёдногъ за те, боме доста бесногъ,
 Путаль ѣе те, а за тилый часакъ,
 Чакъ у Призренъ однет' да с' ненадашъ. —
 За Наю самъ одредю зеку,
 Яку, мирну, ялову кобилу,
 Узне ѣе в на вр' саме Шаре!
 А за мене — по твоѣмъ одобреню, —
 Чувамъ бабо лаганогъ вранчиѣа,
 Лепо самъ му име наденуо:

„Напредъ!“

Радета.

Све в досадъ лепо было,
 Ал' ми кажи, шта ћешъ са четвртимъ,
 Четири си — рече — одвоіо? —
 Кома ћешъ га како ли се зове,
 Можда имашъ каквога вршняка,
 Па ћешъ вѣну? То ако в сине,
 Нека буде, само ми га кажи.

Находъ.

Четвртога? То е — то е — бабо,
 Нецыташъ ме за воћняке твоје!

Радета. (Смее се.)

Воћняци су добри, уцветали.
 Крозъ два, крозъ три и самъ ютросъ прође.
 По четвртогъ коня, за кога рече?

Находъ. (стидљиво.)

Та — Даница — молила е Наю,
 Да и ева — яши — Ная вели,
 Да е то добро.

Радета. (шалливо.)

Та да боме, а ты си одъ Нав,
 Вальда чуо! — ты — ты — невалалче! —
 Шта му драго то е ваша брига,
 Но ми кажи домаћине старый.
 Како су намъ наше задужбине?
 Само тихо, да ко годъ печуе,
 Богъ некъ знаде, — люди немораю!

Н а х о д ъ.

Задужбине твоє а не наше,
 Д брый бабо, — болѣ быт' немогу.
 Црква свете майке Спасительке,
 Готова я, текъ да се освети.
 Она школа што у Власотинцы,
 Ты подиже, лепо напредує,
 Већ имаде око двеста ђака,
 Сирочади што о твоє трошку,
 Рану, нѣгу и сва добываю.
 — Имућима ни броя се незна! —
 Найбольи су дошли Учителѣи,
 Изъ Призрена и изъ Дубровника,
 Два изъ Рима, мудри су Латини,
 Цариградска два су набавлѣна.
 Болнице су све у добромъ станю,
 Сви устаю, мало їй умире,
 Нико незна кога благосиля,
 Ал' свакъ благосиля!
 Ная опетъ сиротне дѣвице,
 Купи, бира, ка изъ цела света,
 Богъ и душа мало ће остати,
 Нашой младої Царици Душанки!
 Ономадъ смо с' истрошили малко,
 Башъ по доста да смо задужбина. —

Р а д е т а.

Путо яко! А како то болаиъ?
 Да ми нисте страћили ишавѣ?

Н а х о д ъ.

О иманѣ твое в велико,
 И множи се ерѣ в с' благословомъ;
 Одъ прихода текъ смо нешто дали,
 Некомъ добромъ, старомъ калуѣеру,
 Што изъ свете Горе амо доѣе;
 Дадо смо му до трѣствъ оваца,
 Меке вуне до двеста литара,
 Нешто жита, воска и у новцу,
 Даде Ная стотину перпера.

Р а д е т а.

Нѣ мало, ал' нѣ ни много,
 Некъ в просто и благословено.
 Ко да цркви онай Богу дае,
 Богу иде ко да сиротинѣ! —
 Мы имамо, Богъ насъ благосиля,
 Ал' недае да текъ кодъ насъ труне,
 Веѣ да други одъ тогъ уживаю,
 То в воля Отца небеснога,
 Ню разумет' човеку в дужность,
 И по нѣой се свагда точно владат'
 А она се у свачему явля. —
 Многе знаке Богъ човеку дае,
 Да по нѣима свету волю врши.
 Зарѣ то нѣ света воля была,
 Кадъ я оно — та веѣ самъ ти прич'о —
 Место у ловѣ, амо се упути,
 Да подъ овомъ липомъ у неделю,
 У ютренѣи Богу се помолимъ.

Текъ што дођо, ал' тамо на плочи,
 Видо мало повісно дете,
 Ты то беше — іошъ се добро сећамъ,
 Како с' на ме любезно насмеши,
 Я те узе и у дворъ однесо.
 Могло ти е бити три месеца,
 На ходомъ самъ онда те назвао.
 Круна ми е Даницу родила,
 Одъ месеца текъ е она была,
 Круна васъ е обов доила,
 И гаила као свою децу;
 Обов сте у любви нашей,
 Расли лепо и напредовали;
 Даница е моя као и ты,
 А ты си ми као и Даница.
 То већъ знадешъ па садъ гледай посла,
 Ни у чемъ ти криво бити неће,
 Ако Боиъ да — та ты ћешъ видити.
 Но садъ айде нашей домаћици,
 Да насъ она съ обѣдомъ печека,
 Ты знашъ Наю, она богме кара,
 Али ако, — она е чуварка,
 А чуварки опростит' се мора,
 Добра жена дому е Царица,
 Зла е куга, коя домъ затире. (пође).

Появъ петый.

Лакосавъ и пређашњи.

Лакосавъ. (просѣдъ но крѣпакъ мужъ, войничкогъ изгледа, поклони се.)

Господаре, неки наши люди,
 Садъ дођоше с' лова изъ планине,
 Па казую да су усмотрили,
 Там' у оной стѣни подъ планиномъ,
 У пећини некаквога старца,
 У црнима ризам' свештенничкимъ,
 Гди се тамо сасвимъ удомію.
 Кажу да су причали селяни,
 Да имаде повише недеља,
 Како в се тамо уселию.

Р а д е т а.

Па шта ради? — Текъ зашто и пытамъ,
 Зла чипити вальда никомъ неће?

Л а к о с а в ъ.

Добра чини, управо чудеса, —
 Кажу лечи многе болестнике,
 А и кости сломлѣне намешта,
 Право чудо! —

Р а д е т а.

Па добро намъ дош'о!

Такве госте поштоват' намъ валя,
 Лакосаве ты ћешъ се старати,
 Да томъ мужу свашта буде доста,
 Ты Паоде да ми се потрудишъ,
 Да намъ старацъ и у дворе дође.

Л а к о с а в ъ.

Ніе хасне, онъ никомъ неиде,
 Осимъ гди се тешка нужда яви.

Р а д е т а .

Па нека га, немойте га дират'
 Богъ зна какве старца бриге тиште,
 Па е волянъ да е у самоѣи,
 И нека га, само се брините,
 Да ни у чемъ старъ неоскудѣва.
 Садъ хайдемо дома. (Оду сви.)

Край I. раднѣ.

Р А Д И Я И I.

(Соба у Радетиномъ дому, старински укусно намештена.)

Появѣ првый.

Радета и Круна.

Р а д е т а .

(Држи вданъ пергаментъ, с' кога виси великій златанъ печатъ.)

Круно моя ты си жена мудра,
 С' тобомъ самъ се свакадъ поносію,
 И са твоимъ срдцемъ юначкѣмъ,
 Немой сада да те се застидимъ,
 Ёрѣ ти имамъ нешто спріобштити, —
 Доста важно ал' нѣ жалостно,
 Текъ за нашу старость неугодно:
 Мене Душанъ на войску позива.

К р у н а .

(Стара по крѣпка жена, старосербски скромно
 ал' отиѣно обучена тргне се:)

Садъ на войску? — али противъ кога?
 Неће вальда противу Србина? — —
 Ахъ! текъ таке борбе да nebude!
 Да се сръбска крвь нелив сама!
 А ако в противу злотвора,
 Кои прети нашой домовини,
 Онда, — онда милый господаре,
 Не в нужно да те увѣравамъ —
 Знано ти в за нашегъ живота;
 Мой бы животъ свагда за те дала,
 Али иди помози Душану,
 Овъ в млађанъ, — есте и юначанъ
 Али су му нуждни зрели люди,
 Кои ће му савѣтомъ помоћи,
 И са храбромъ искусномъ мишицомъ,
 Да побѣди сръбска душманина,
 И умножи славна дѣла сръбска.
 Я бы была последня на свету,
 Недостойна Сръбкиномъ се звати,
 Кадъ бы онда сузе проливала,
 Одъ славны те одврѣхала дѣла.
 Ал' на кога Душанъ диже войску? —

Р а д е т а.

Ево слушај како Душанъ. пише,
 Па разсуди валя ли ми ићи:

(Чита) Милошѣу Божиомъ Душанъ, Царъ Срба
 и проча и проча, поздравъ шилѣ своемъ любезномъ
 и вѣрномъ Войводи Радети Владоввиѣу у Приштини.
 — Стари неприятельи сръбски и завидници сръбске

славе, опетъ су дигли главу, заборавивши на крѣп-
ку мишицу Срба, кои су помоћу Божиомъ многе
своє непријатељ, Татаре и Турке изъ Азіе као и
друге сусѣдне немирнике нѣдбили и укротили, —
почели су Грци дизати се и на подложна намъ
места нападати, пленити и робити. У име Божіе, а
подъ покровительствомъ светогъ Арханѣла оћу да
покажемъ, да нисамъ ни я мањи одъ славны мои
предака, Неманьића. Зато и тебе вѣрный Войводо и
храбра мишице и пріятелю могъ почившегъ отца.
Радета Владовићу позивамъ, да ми одма с' твоимъ
одабраннымъ Приштинцима доћешъ, ако ти нѣ вер-
ность оладнила, мишица изнемогла, а мачъ зарѣао!
(скочи ватрено :

Нѣ, нѣ, мой премиый Царе,
Ово срдце верно куца за те,
Као што е за Бабайка твога,
Ова рука, — ха! по мою душу!
Јошъ е кадра мачемъ узманути,
И лупити башъ како но треба!
А мачъ бриткій ако е зарѣо,
Душманскомъ ћу очистит', га крвљу!

(к' Круни). Шга ты велишъ, моя верна любо?
Може л' овде Србинъ остат' ладанъ,
Кадъ овакавъ Царъ зове на борбу?

К р у н а.

Не заиста милый господаре!
Я самъ жена на преслицу свикла,
Ал' ми с' чини, да бы и я могла,

С' тобомъ одма Душану похитит,
И показат' шта в Србка кадра! —
(тише). Ал' су Грци вере православне, —

Р а д е т а.

Православне ил' неправославне! —
Ко годъ мисли и ради намъ о злу,
Кув замке, плете намъ пропасти.
Опъ е злотворъ а ко ми в злотворъ,
Ма у едну иш'о са мноми цркву.
М'ра пасти! Знами я Грке добро!
Одавна су они наумили.
Србску славу сманьит', помрачити,
Србско име за навекъ сатрти.
Али неће живога ми Бога!
Србинъ има мишицу юначку,
Има младогъ Цара свогъ Душана,
Млады лѣта ал' разума стара,
И тай јошъ ће чуда починити.
Тай ће Грке научит' памети.
Цариградске затрешће имъ стѣне!
Па нека јй некъ се сада горде.
Са именовъ славны имъ предака.
Они нису достойни спомена.
Шпартанаца, Атиняна храбры,
Цариградци текъ су меке бабе,
Азјатскомъ оповне слашћу,
Па ће пасти! Пасти и патити.
Кажешъ да су Грци православни:
Тешко съ њима вѣри православној,

Грци ће е сами закаляти,
И каляю сада непрестано,
Подъ нѣомъ криюћ' своя невалялства.

(Лютито). Не, то нису они Грци стари,
То су бабе, бабе! бабе! бабе!! — — —
Текъ када се изъ Атине старе,
Дигне новый Ахилъ, Леонида,
Дигне Сократъ, праведный Аристидъ,
И остали племенити люди,
Када млада пречишћена крвца,
Правы Грка изъ старе Еладе,
Появи се у млађанимъ грудма,
Тад' ће Србинъ пружити имъ руку,
Братска срдца тад' ће закуцати!
Онда бы ће тешко оной глави,
Коя с' нађе међ' нѣнимъ рукама!
Сада ове цариградске трице,
Валя гонит' исто ка' и Турке,
И Татаре! —

Иди душо драга.

Иди одма, непочаси часа,
Те ми спремай, што е за путъ нужно,
А я идемъ звати Лакосава,
Да ми купи подъ заставу войску.
Бы ће мало до осамъ стотина,
Ал' челика и кремена лютогъ.
Предъ Душаномъ застидит' се нећу! (оде).

Появъ другій.

Круна сама. (Гледа за нѣмъ, па пошто онъ оде, говори:)

Дакле опетъ морамо се растат';
 Опетъ морамъ спремаг' га на войску?
 Можда више да ми се не врати.
 Јадна Круно! шта ћешъ и како ћешъ?!
 Србкиња сѣмъ, па скривати морамъ,
 Жепско срце, јуначки у грудма. —
 Хрѣбрити га морамъ, а у грудма.
 Оће срце да за нѣмъ препукне! — —
 Чини ми се мало има жена,
 Што имаю 'вакогъ господара,
 Мударъ, добаръ, храбаръ а човечанъ,
 Никадъ нисамъ кодъ нѣга прекорна,
 На и опетъ о невольо люта!
 Тешку тайну сакривати морамъ —
 Тешку тайну одъ таковогъ мужа!
 О пречиста небесна Царице,
 Ты ме крепи. да сносити могу.
 Умудри ме, шта ми чинит' валя,
 А да мою неогрешимъ душу!

Псявъ трећій.

Круна и Даница.

Даница. (долази)

Ел' истина сладка моя Наію,
 Што садъ момци говоре по двору?

К р у н а.

Шта си чула, шта говоре момци?

Д а н и ц а.

Да ће бабо да иде на войску.
 Како скачу како се радују:
 Ђдни трче те вуку оружѣ,
 Други скачу у колу ко бесни,
 И певају, ка да у сватове,
 Мисле ићи а не кудъ на войску!
 Кудъ ће бабо, о кажи ми Наіо?

К р у н а.

Младый Душанъ диже се на Грке,
 Да саломи надувену гордость,
 И умири несташный Цариградъ,
 Кои му е већемъ додіао;
 Па е и твогъ садъ позвао бабу,
 Да му дође с' момцима на войску.

Д а н и ц а.

А хоће ли бабо собомъ ићи,
 Или послати кога у замену?

К р у н а.

У замену? Богъ с' тобомъ девојко!
 Кои юнакъ заменит' се може?
 Па іошъ Србинъ! — То е печувено!
 Славу своју да другомъ уступи? —
 Собомъ бабо полази на войску,
 Ка што србскомъ Войводи приличи.

Но одкудъ ти така мисао дође,
И ко б' мого заменити бабу?

Д а н и ц а.

Я текъ тако запыта, мислећи,
Да б' и Находъ мог'о место бабе,
С' войскомъ отиѣ', младомъ Царъ Душану.
Младъ е Душанъ а и Находъ младъ е:
Па некъ иде некъ замени бабу,
То ће бити мило и Душану.
Па помисли моя драга Наіо,
Кадъ се Находъ с' войске дома врати,
Душановомъ окиѣенъ челенкомъ:

(Пламено). О како ће изгледати дивно!
Правый юнакъ! Охъ! И я бы чисто,
Ишла с' ньиме — (тргне се.)

К р у н а.

Шта рече Данице? (полако)
О, каква ми садъ пролети мисао!
То е помоћъ свете Богомайке,
Находъ може заменит' Радету,
Тако ће ми онъ остати дома,
И моя се умирити душа.

(ясно). То діете небы с' горегъ было,
Нашъ е Находъ до коня дорасто,
А храбаръ е, ал' шта ће ти бабо,
На то казат'?

Д а н и ц а.

Я ћу га молити,
А онъ мою молбу одбит' неће,
Онъ ме пази —

К р у н а.

Ал' што се ты тако,
Заузимашъ да башъ Находъ иде?

Д а н и ц а.

(Стидливо) Та — текъ тако — жао ми в бабе, —
А Находъ в — храбаръ, па нек' иде,
Нека и онъ име задобив. —

К р у н а.

(Шалливо.) Да нелюбишъ проста сиротана,
Већъ юнака? — Ако кћери моя,
Та ти желя нив неумѣтна,
Тако србской дѣвойци приличи!
Али ако Находъ намъ погине,
Шта ћешъ онда? —

Д а н и ц а.

Я ћу онда рећи:
Да в славно за родъ погинуо,
Поредъ свога мила владателя!
Бранећ' землю бранећи слободу!
— То што б' и ты за бабайка рекла. —

К р у н а.

Тако валя, садъ си Србка, права!
Де заедно да молимо бабу.

Появъ четвртый.

Преѣшнѣи и Наодъ.

Наодъ (долази усплаирено).
(люби Круну у руку). Мила Наю, ели то истина,
Да полази Бабо нашъ на войску?

К р у н а.

Истина е! Душанъ га позива,
Еръ се мисли с' Грци заратити.
А што пыташъ?

Наодъ (гледа с'бунѣно часъ у Круну часъ
у Даницу). Ништа, — текъ запыта,
Дал' ќе Бабо самъ ићи на войску,
Ил' ќе водит' јошъ кога уза се,
Осымъ войске саме изъ Приштине?

К р у н а.

Та води ќе нашегъ Лакосава,
И Владана, Бошка и Завишу,
Баръ безъ овы никадъ нѣ иш'о.

Н а о д ъ.

Наю — я бы — нешто те молю:
— Ал' молимъ те и любимъ ти руку,
Ты се немой што разсрдит' на ме —

К р у н а.

Нећу, нећу, де слободно кажи,
Ты одъ мене ниси ништа крјо,
Па и сада слободно говори.

Н а х о д ъ.

Де говори и замоли бабу,
 Некъ и мене са собомъ поведе,
 Вера и Богъ застидет' се неће!

К р у н а.

Добро синко, ал' ко ће кодъ дома,
 Остат' с' нама, кадъ оба одете?
 Ко ће овде домомъ управляти,
 И надгледат' наша добра многа?

Н а х о д ъ.

Нека дома остане Лакосавъ,
 Ил' Завиша, они су већъ стари.

К р у н а.

Стари, велишъ? — Па старъ в и бабо, —

Н а х о д ъ.

Па и бабо — некъ и онъ — остане!
 Ёсте Наіо, некъ остане бабо,
 А я идемъ за нѣга на войску,
 Мислимъ да се Царъ лютити неће, —
 А душе ми и тако ми здравля!
 Хоћу баби образъ осветлати,
 Бабо ће се са мношъ поносити;
 Говори му некъ ме само пусти,
 Па ће видет' — а и нашто ме в,
 Онъ учіо владат' са оружјемъ?
 Нећу вальда съ копљемъ чуват' овце,

С' буздованомъ пчеле разгонити.
А са сабљомъ резат' винограде?!

К р у н а.

О, Находе, садъ ће доћи бабо,
И я ты се обећавамъ тврдо,
Моли ћу га да т' пошлѣ на войску,
— Ако усхтѣ мене послушати. —

Н а х о д ѣ. (радостацъ).

Моя мила, моя сладка Наю! (люби јој руку.)

Д а н и ц а.

Ты си наша предобра Найкица, (люби јој руку.)

К р у н а.

Добро, добро, вы врагови мали!
Ко бы вама мого шго одрећи?
Садъ Находе ты с' уклони малко,
(Находѣ одлази на десно.)

Ето бабе, — ты Данице стани,
Ты ми можешъ у молби помоћи,
Ерѣ кодъ бабе добро лагат' знадешъ,
А ето га, чувмъ гди долази.

Появѣ петя.

Пређашњи и Радета.

Радета (весело).

О Крунице, ово ѣ веселѣ!
Ово чудо досадѣ нисамъ чуо,

Ни видео одъ како самъ посто!
 Изиђи деръ само на дворану,
 Па погледай шта намъ момци раде,
 А по целой пространой Приштини,
 Дигла с' врева да с' ништа нечув.
 Благо Цару с' вакимъ војницима!
 Тешко оноу на кога с' устреме!
 Пезнашъ Круно, кудъ пре да погледашъ,
 Или старце ил' момчадъ ил' децу!
 Есте, децу, свуда по улицама,
 Разапели на пруће крпице,
 И убрусе, тобожъ ко заставе,
 Па певаю да с' небеса оре!
 С' такимъ жаромъ купе се војници,
 Да ћу сабрат' преко петъ тисућа,
 Саме възре саме омладине!

К р у н а.

Господаре! Србъ е рођенъ војникъ,
 На ратъ иде као у сватове,
 Та туђинъ га ненагони силоу,
 Већъ га нѣговъ владоу позива!
 Па радъ иде! — Но кажи ми само,
 — А опрости што ћу да ти рекнемъ —
 Нешто ми е на умъ дошло сада:
 Како б' было, да останешъ дома,
 А за себе да пошлѣшъ другога,
 Млађегъ, ячегъ? — И војска е велишъ,
 Све по изборъ, млађана ватрена,

Па бы — велимъ — болѣ прилично,
Да в какавъ младъ Войвода води.

Р а д е т а.

Круно моя, ты немислишь ружно,
И вредно бы было, кадъ бы с' могло,
И имало одъ кудъ учинити;
Али любо, ко бы мене могао,
Заменити а безъ мога стида?
Млаћегъ немамъ брата ни братића,
А Войводу туђинъ да замени,
Бит' неможе нити то приличи,
Найпростіємъ србскоме ратнику.

(За себе). Сина немамъ, о великій Боже!
Ал' предъ любовъ то споменут' несмемъ,
Еръ бы нѣно срце уцвеліо,
А то нећу. — (ясно). Моя вѣрна любо,
Бит' неможе, собомъ ићи морамъ.

К р у н а.

(тужно). Господаре, нетугуй ми само,
Тешко ти е, я видимъ и сама,
Ал' е вальда вышня воля была,
Да с' единогоъ мы лишимо сина —

Р а д е т а.

Да с' лишимо? Заръ смо га имали?

К р у н а.

(тргне се). Да се, велимъ, сина лишавамо —
Ал' како бы, господаре, было,
Да нашъ Наодъ садъ замени тебе?

Та у нашемъ дому в одрасто,
 И ты си му место отца быо,
 А я мати, — слабо ко и знаде,
 Да нашъ нѣв, — па га садъ ускни,
 — Равитель в као и родитель —
 Па ти нико замерити неће,
 Ако б' нѣга на войску послао,
 И твою му чету поверіо.
 Онъ в крепакъ, ватренъ, младъ и храбаръ,
 А ты си га добро научіо,
 Како валя владати оружѣмъ:
 Па векъ иде, а ты намъ остани.
 Да подъ старость неподносишъ труде,
 Дальна пута и станишта тврда.

Р а д е т а.

Круно моя, то неможе быти,
 Я Находа недвоимъ одъ себе,
 И радо ѣу са собомъ га водит';
 Ал' га послат' мени у замену:
 То неможе, то неможе быти!
 Шта бы Царе, шта б' господа рекла?
 „Глед' те старогъ Радете Войводе,
 Гди подъ старость поста страшльивица.“
 А Радета страшльивица нѣв,
 Нит' в быо, нити може быти!
 Зато о томъ ни спомена више,
 Ты ме знадешъ, — моя с' непориче!

К р у н а.

Господаре, опрости ми сада,
За любовь самъ Находа зборила,
Онъ ме моли а и ова овде, —

Р а д е т а.

И Даница?

Д а н и ц а.

Есте сладкій бабо.

И я ти се молимъ за Находа,
Баръ га води, ако г' послат' нећешъ,
Текъ да и онъ узъ Душана с' бори.

Р а д е т а.

Разумемъ те кћери моя драга,
Твоя желя приличи ти лепо,
Изъ тогъ с' види, да си србска ћерка!
Ты Находа любишь, али желишь,
Да се и онъ славомъ и юначствомъ
Одликуе, да буде достоянъ,
Назвати се зетомъ Радетинимъ.

Д а н и ц а.

А ма бабо — ко садъ о томъ мисли?
Я самъ —

Р а д е т а.

Ты си добро мое дете!
На садъ ћути Находа ћу водит'
А оставит' Бошка и Завишу,

Истина ќе и они се лютит',
 Ал' су добри па ќе послушати.
 Садъ иди Данице,
 Те намъ и ты што годъ за путь спреми,
 И што лепо за твога Воина.

Д а н и ц а.

Одо одма. (удали се.)

Появѣ шестій.

Остали безъ Данице.

Р а д е т а.

А ты Круно иди,

Зов' Находа тогъ новогъ юнака,
 Да и съ њиме кою проговоримъ.
 Али и ты опетъ с' њиме дођи. (Круна оде).

Появѣ седмый.

Р а д е т а с а м њ.

Садъ ми валя важно дѣло свршит'
 А какво е то јошъ ни самъ незнамъ,
 Ал' е време, а Богъ некъ на добро,
 Ово сведе.

(Устане па изъ едногъ сандука извади неку малу сребрну
 кутійцу и држећи е у руци, говори:)

Онда кадъ но нађо и Находа,
 Лежао е детету на грудна.
 Чудна тайна! — Одъ свудъ е заливенъ,

*

А на пѣму слова урезана:
 „Проклетъ быо ко е отворио,
 Докъ до коня дете недорасте,
 Ако л' умре, некъ другій отвори.“
 Чудна тайна! Ал' она ће казат'
 Когъ е Находъ рода и племена,
 И каква е с' нѣмъ сплела се тайна,
 Я самъ досадъ ово верно чув'о;
 Садъ е време да Находу дадемъ,
 Па некъ знамо, шта е и како е,
 Какавъ воинъ Душану полази.

Появъ осмый.

Пређашњи и Находъ и Круна. (долази.)

Р а д е т а.

Круно седи овде поредъ мене,
 Ты Находе приђи ближе амо;
 Већъ по твоѣмъ уплашеномъ лицу,
 И по жаркомъ, радостномъ погледу,
 Видимъ да е она несташница,
 Наша Дана, гласъ ти довіела,
 Да ћешъ ићи самномъ и са войскомъ,
 Подъ заставу младога Душана.

Н а х о д ъ.

Милій бабо, я ти любимъ руку,
 Што ме водишь, а веруй ми нећешъ,
 Ипат' зашто збогъ мене се стидет'.

Та ты си ме бабо одгаю,
 И твоимъ ме напою духомъ,
 Твоя крвца ка' да у мен' тече,
 Ка' да твоє срдце ми у грудма,
 Силно куца, — а с' оружѣмъ знадемъ,
 Управляти — ты си ме учю.
 Па ћешъ видет' шта е Находъ кадаръ!

Радета.

Добро, добро, то ћемо видети.
 Я се надамъ да ћешъ воинъ быти;
 Правый юнакъ, правый Србинъ, синко.
 Но садъ слушай шта ћу да ти кажемъ,
 Нешто важно а тебе се тиче:
 Я самъ до садъ одъ свакога крѣо,
 Одъ свакога па и тебе Круно,
 Ёдну тайну —

Круна. (тргне се.)

Тайну? Ахъ мой Боже!
 Какву тайну драгій господару?

Радета.

Тайну Круно али Находову,
 А не мою; — а сада е ево.
 (Извади изъ недара кутію.)
 Ову синко кутію самъ наш'о,
 Кадъ и тебе там' подъ ономъ липомъ;
 Одъ свуда е заливена тврдо,
 На ньой пише, да е ты отворишь.

Садъ в време, ты е и отвори,
Ево ти е, па види шта има. (даде му в.)

Находъ.

(Узме кутію жельно, па извуче ножићъ и почне
в отварати, но на еданъ путь стане.)

Радета.

Зашто стаде?

Находъ,

Ахъ немогу бабо!
Богъ зна шта ће с' овде налазити,
Можда нешто, што ми може груди,
Распорити, — што ме може одъ васъ раставити,
А пре бы и умрѣо,
Негъ се с' вама раставіо бабо;
Зато немой ни да в отварамъ,
Нека стои ка' да е и нема.

Радета.

Немой тако, отвори в синко,
Можда ће ти — а то в безъ сумнѣ, —
У томъ быти име ти крштено,
И порекло твои родителя.
Отвори в!

Находъ. (тежко).

Ахъ! Господе благій,
Дай да добро овде само буде!

(Отвори кутію па извади комадићъ пергамента, прочита,
па одъ едномъ претрне, понесе пергаментъ Радети а кутію
испусти, изъ ков іошъ нешто испадне предъ Круну.)

О великій о пресветый Боже!
Мати! — Отаць! — Вы — вы — родители!

(Падне предъ Радету обнесвешень).

Р а д е т а.

Шта то рече! Шта? — Говори дете!

Мы? мы? — Твои родители — како?

(Узме онай пергаментъ изъ руке Находове дркѣући; чита:)

„Ово в дете синъ Радете Владовића изъ Приш-
тине, украдено изъ свете.“

Мой синъ! мой? О. Боже светый!

Одъ кудъ, како? — Та говори Круно!

К р у н а.

(Коя в међу тймъ дигла са спола неку малу иконицу, по-
гледала у исту и са найвећомъ борбомъ дигне се, разшири
руке, пође къ Находу викнувши).

„Любомире! мое чедо мило!“

(Стропошта се у несвестъ).

Р а д е т а.

Круно! Круно! моя вѣрна любо!

Шта в? Боже! Она ми умире!

(Виче). Помагайте! Бошко, Лакосаве!

Помагайте!

П о я в ъ д е в е т ы й.

Пређашњи, Даница Лакосавъ и момци.

Д а н и ц а.

Шта в бабо? Шта се догодило?

Та говор'те, ако Бога знате!

Шга е Наи? Шга ли е Находу?
Ахъ! говор'те!

Р а д е т а.

Немогу садъ керко!
Лакосаве, трч' за пустињика
Нека одма с' лековима дође!
Али одма, трчи! Шга си стао?

Лакоосавъ. (сбунѣвъ).

Одо! одо! Драгій господаре,
Од' одма! — (отрча).

Р а д е т а.

Ты Находа Бошко са момцима,
Одма носи у ову ложницу,
Поспите га водомъ и оцетомъ,
Небы ли се дете окрепило.

(Момци однесу Находа.)

Д а н и ц а.

(Плачна, труди се око Круне, подмеће јој подглавнике).

Майко! Најо! Пробуди се майко!
Тешко мени синьой кукавици!

Р а д е т а.

Круно моя, каква ли те тайна
Тешка уби? О Господе светый!
(Труди се и онъ око Круне, да е намести).

Завѣса пада.

Край II. радиѣ.

РАДНЯ Ш.

(Соба у дому Радетиномъ).

Появъ првый.

Пустиньикъ.

(Седи на едномъ миндерлуку замишлѣнъ, држећи ону малу иконицу у руци, што е изъ кутійце Находове испала).

Човекъ, ово чудесно створенъ,
 Ова мала, непонятна тварка,
 Смеса блата и небесногъ зрака,
 Овай трунакъ у найманѣмъ трунку,
 Овай изворъ найвећи разлика,
 Найпротивнѣй мислѣй, желя, худѣй, —
 Изворъ суза истините туге,
 Суза, еда, злобе и зависти,
 Изворъ речѣй, небесны песама,
 И паклененогъ шума и ужаса:
 Ово чудо! — Овай дивъ и црвакъ,
 Исполинскогъ духа у ораку, —
 Нека чини, некъ смишля што хоће,
 Нека диже подъ облаке куле,
 Нек' се спушта на дно мора синя,
 Нек' се пенѣ на месецъ и звездо:
 Опета е ништа; ништа; ништа! —
 Нѣгова е воля, пухорика
 Ил' шубара на сазреломъ чкалю:
 Кою ваздухъ покренут' са крили
 Слабачкога лептира, развее!
 Залудъ с' труди, руши, диже, зида,

Залудъ с' пати, жели и умишля,
 Ако му се намѣре неслажу,
 Са запискомъ кнѣиге судбенице;
 С' вољомъ оногъ, кои записуе:
 У залудъ е — све се скрхатъ мора,
 И све быти 'нако, како хоће
 Царъ Судбине! — —

(Показуе на иконицу.) И ово е доказъ.

Ова мала шарена дашчица,
 Свето лице носећ' Спасителя,
 Много, много о томе сведочи.

(Замисли се па по дужемъ ђутаню настави.)

Не, никако другче немож' быти,
 Онъ е! онъ е! О пресвета правдо!
 Вышня вољо ко ће т' супротъ стати?!

(Клекне, држећи оберучке ону иконицу у высь)

Боже светый! Кога недостоянъ,
 Садъ у праху свето име вичемъ!
 Боже — Царе — землѣ и небеса,
 Помози ми, молимъ ти се Боже, —
 Да поправимъ што самъ порушио,
 Да разведримъ уцвелѣне душе,
 Да загладимъ дѣло црно, грозно,
 Те да могу предъ лице ти стати,
 И измолит' твога опроштая,
 Помози ми!

(Дигне се метнувши ону иконицу у недра)

Дѣте в се дигло,
 Юшъ е жена слаба у постелѣи,

Ню ми валя крѣпит' подизати,
И тѣшити, па опроштай искат'.
(Пође на лево)

Появѣ другій.

Радета (невесео дође съ десна.)
Добры отче, стан' прическій мало,
Те ми тужно сердце разговори:
Како с' чини съ болестницомъ драгомъ?
Оће ли се скоро повратити,
И окрѣпит'? да е могу пыат':
Да ми рѣши ову тешку тайну,
Коя душу потряса ми силно?

Пустиньикъ.

(насилно угушуюћи гласъ и криюћи лице одъ Радете)

Све е добро, Войводо Радета,
Болестница већ се нагло крѣпи,
Устат' може кадъ годъ ти е воля,
Но нека е јошъ за тренутъ кои,
Докъ е и я на дѣло неспремимъ,
Врло важно ал' врло и тешко. —
Женско сердце ма колико яко,
Опетъ већма осећа нѣжности,
Одъ мужкога и найслабієга.

Радета.

Ал' за Бога можешъ ли ми казат'
Одъ кудъ, како, да е дете мое?
Та ни слутнѣ до садъ им'о нисамъ
Да самъ им'о сина —

Пустиньикъ (као и горе) О Войводо!
 На свету се овомъ многа чуда,
 Догађаю, о коимъ мудраци,
 Нити слуте нит' ий поимаю,
 Подъ сунцемъ се многе врзу тайне,
 О коима човекъ и несавя,
 Но опрости, идемъ болестници. (оде на лево)

Появъ трећий.

Радета (самъ гледи за пустиньикомъ)
 Чудавъ човекъ, пунъ неке тайности,
 Нечегъ мрачногъ, скривеногъ, плашљивогъ.
 Јошъ му очи добро сглед'о нисамъ,
 А гласъ ка' да навлашъ изменяе.
 Саме тайне! моя стара глава,
 Неможе ий у се све да прійми, (гледа десно)
 Ето и Данице. —
 Јдно дете, како е клонуло!
 Ахъ! знамъ зашто моя кћери драга!
 Знамъ каква те црна туга тишти.
 Добы брата, а изгуби драгогъ,
 Сво паданѣ, радость и утѣху!
 Но Богъ едавъ утѣшит' е кадаръ.

Появъ четвртый.

Пређашный и Даница.

Д а н и ц а.

(Врло тужно долази, држећи у руци раскинутъ увео онај
 венацъ одъ любичица изъ прве радиѣ.)
 Добро јутро милый добрый бабо! (приђе му руци)

Р а д е т а.

(Сузме є за руку па є полюби у чело.)

Богъ ће дати мое мило дѣте,
 Да намъ свако добро ютро буде.
 Но што си ми кѣри невесела?
 Што си плачна, што л' у лицу бледа? —

Д а н и ц а.

(Бризне плакати па му падне на груди.)

Р а д е т а.

Немой тако, моя кѣри драга,
 Ты си моя, ты си србска кѣрка.
 А Србкииѣ треба да су снажне,
 Сваку тугу да снесе юначки!
 А у насъ є хвала Богу нема:
 Ная ће се окрепити брзо,
 А ты си јошъ и брата добила,
 Да небудешъ сестра безъ заклетве.
 Зато буди мое драго дете,
 Буд' Србкиња буди добре волѣ,
 Богъ ће дати све ће добро бити. (Оде брзо.)

П о я в ъ п е т ы й.

Д а н и ц а с а м а.

„Богъ ће дати све ће добро бити!“ —
 Добро? бабо, — добро? Ахъ! Даница,
 Быт' ће добро кадъ се тамо спусти:
 Покрай гроба несрећне туђинке.
 Там' подъ онимъ дивљимъ кестенима!

Благо тебы ты с' добыо сина,
 А я? — Шта самъ? — Брата самъ добыла!
 Брата! Али шта самъ изгубила?
 Землю, небо, светъ, душу и животъ,
 Све! све! я самъ изгубила тужна!
 Сво наданѣ, понось, радованѣ!
 Ништа, ништа, остало ми нѣ
 До овога увенула венца,
 Когъ самъ некадъ наймилиємъ дала,
 Онъ ѣ теме мртвачко ми красит'!

(Устане на пође лево)

Появъ шестый.

Преѣшный и Находъ.

Н а х о д ъ.

(Такоѣ невесело долази съ десне стране.)

О Данице, стан' веиди тамо!
 Стани, кудъ ѣшъ, кудъ те очи воде.
 По овоме чемерноме свету?!

Д а н и ц а. (врати се полако.)

Поѣо видет' шта намъ ради Ная.

Н а х о д ъ.

Ньой е добро, ню ѣ радость диѣи,
 Што е нашла изгублѣногъ сина,
 Сина? Сина! Ахъ проклеты речій!
 Како за ме тужно горко ечишь!
 Я синъ? Я, братъ твой, Данице!

Братъ рођеный? Ха проклетый часе,
 Кадъ ме нађе едномъ и другій пугъ!
 Што ме гуя непещну отровна,
 Кадъ самъ — маленъ — подъ лицомъ лежао.
 Куда су ме неке вражѣ руке,
 Оставиле да ме — отаць нађе,
 Отаць? — отаць? — А ко може казатъ,
 Да е отаць? ко с' заклети може?
 Ха! Юшъ нѣ сва изчезла нада,
 Можда нисамъ добро прочитао,
 Оне клете с' пергамента речи,
 Можда —

Даница. (тужно).

То е ядна горка нада!
 Текъ обмана варљивогъ мечтаня,
 И ласкаѣ саняюће душе.
 Ты си мене кнѣиги научио,
 Када си се с' науке вратио,
 Изъ Призрена са високи школа!
 Па и я самъ по хиляду пута,
 Прочитала оне црне речи,
 Што у пако рай памъ претворише.

(Пружа му онѣй комадиѣ пергамента, когъ изъ недара извади).

Ево читай, опеть, по сто пута
 Читай, ништа друго наћи нећешъ,
 Веће подпись самртне пресуде
 Ёку звечкѣй, што ме гробу прате,
 И гласъ тужный убѣне среће,

Двои срдца пакленомъ новошћу,
„Да в сестра брата нашла“ —

Н а х о д ъ.

(Кои в досад у пергаментъ гледао).

Сына,

Ядний старче мислишь да с' добыо?

Кратка та ќе радость вамъ траяти,

А горка ќе, вѣчна настат' туга,

Коя ќе Васъ и у гробъ свалити. — —

Сестро тужна, моя сладка надо,

Мой животе, моя славо — Дано!

Немой тужит' Божя воля то в,

Да на свету срећни небудемо.

Ал' на овомъ, — ал' на овомъ свету!

Чувшь душо, сестро. любо, драга!

Чувшь? Само на овоме свету,

На овоме! — Ха проклета судбо!

Юшь ћу ячи и одъ тебе бити!

(жестоко). И одъ тебе враже!

Судбо! Боже! —

Д а н и ц а. (уплашено.)

Шта рече?

Н а х о д ъ.

Данице;

Кадъ в ова природа створена,

Овай малый пртлягъ, ова беда,

Кадъ су людма муке оставлѣне,

И несреће и безпомоћности,

Ахъ, тадъ му е остала утѣха,
 Слатка нада на светъ некій другій,
 Тамо горе надъ выше облака,
 Ил' надъ сунцемъ, тамо неизвѣстно,
 Негди, тамо гди духови лете,
 Стресавши се одъ земальске люске,
 И пепела, ништавости светске,
 И закона, паучински мрежа,
 И суствны людски обычая,
 И навада и желя и мука,
 Свега, свега кадъ с' духови стресу,
 Па ко чисти висотеръ се вину,
 И узлете на крилима лакимъ,
 Вѣчне любви, вѣчногъ еднованя: —
 Тамо душо, тамо ћемо ићи,
 Гди престав сродство крви, тѣла,
 Гди се душе у душе сливаю,
 Тамо ћемо, — тамо ћемо ићи!

Д а н и ц а.

(У усхићеню). Брата сестру овде оставити,
 Па тамо се, охъ! пресладка надо,
 Па тамо се вѣчнимъ загрляемъ,
 И полюбцемъ у едно прелити! —
 — Али бабо — али Ная — шта ће,
 Они безъ насъ у старости своіой? —
 Ахъ прегорка туго! —

П а х о д љ а
 И они ће,
 Брзо за нам' оставити землю,

Нѣине душе съ нашимъ саставити,
И быт' едно. —

Появъ седмый.

Преѣшнѣи и Пустинѣикъ.

Пустинѣикъ.

(Кои в с' лева дошао юшь при рѣчима Находовимъ: „тамо
душо, тамо ѣмо иѣи, гди престае сродство и т. д.“ острагу
заостао, садъ ступи меѣу нѣи.)

Юште додай безумный младиѣу:

„Мы ѣмо имъ срдце исчупати.

Нѣину любавъ вратити убиствомъ,

Нѣину негу платит' са отровомъ,

Опомене на неблагодарность

Оны ков тепло су любили.“ —

Находъ и Даница (гледе преда се збуиѣно)

Ядна децо! невини грешници!

Видимъ туга, каква садъ васъ мори,

И збогъ чега те прегрешне мисли

Слабачке вамъ занесоше главе.

Едно децо, вы заборависте

Едно свето, велико и силно,

Свету наду на милость Вышнѣга,

На нѣгову помоѣь и утѣху. —

Н а х о д ъ.

Помоѣь, отче ал' слаба в нада,

Ту ни Вышнѣи помоѣи неможе,

Гди —

Пустиньикъ.

Слабачкій умъ людскій пестиже,
 О младићу учи се познават'
 И вѣроват' у свемоћность Творца.
 Ты си трунакъ безбройны светова,
 Едномъ речи нѣговою поставши,
 Малый сведокъ предивны чудеса,
 Кое створи мигомъ ока свога;
 На се уздай.

А ты кѣри моя —

(окрене се Даница на погледавши іой у лице тргне се)

Ха великій Боже!

Д а н и ц а.

Шта е отче?

Шта на мени чудно сада нађе?

Пустиньикъ.

(у све яче движенѣ долазећи)

Боже! Боже! Дивный, превеликій!

Сило света! шта е ово сада?! —

Да ли ове слабе очи виде?

Или сенке превиђаю мртве?

Беж' обсено бежи невидимъ те!

(кріе очи одъ Данице коя зачуђено стои)

Ніе, ніе! То неможе быти! (опеть е гледи)

Па и опеть — опеть ово лице,

Ове очи овай гласъ небесный!

Дете дете!

(разшири руке на пође къ Даница, но се опеть тргне)

Ал' неможе быти,

Та она е кѣи овога дома! —
 Охъ! Па опетъ! Боже! Боже! опетъ,
 Ова дивна у свему наличность?
 Ахъ Милице! — (юрне на лево.)

Появъ осмый.

Находъ и Даница. (сами).

Д а н и ц а.

О Находе драгій,
 Да л' ты знадешъ шта в овомъ старцу?
 У ме гледи, нечему се диви,
 Нешто силно потресе му душу?

Н а х о д ъ.

Непамъ ни самъ, ал' нешто е важно,
 Ту се опетъ нека тайна скрива,
 Ал' велика (гледа лево) но ето ий свию,
 Гди овамо долазе са Паіомъ, —
 Како б' было да се уклонимо? (Поѣу.)

Появъ деветый.

Преѣашный и Радета, Круна и Пусти-
 ньикъ.

Р а д е т а. —

(Находу и Данице)

Стан'те децо, останите овде,
 Да у скупу нешто прозборимо, (Круни)
 Дела Круно а тако ти здравля,

Спусти с' онде па говори Любо,
 Каква тайна међ' нама се скрива,
 Казуй шта е што те тако тишти,
 Све намъ кажи ништа незатаи,
 Одъ мене ти напредъ е опроштай,
 Да одъ ничегъ зазират' неморашъ.
 Прибери се па намъ све изкажи:
 Шта е нама Находъ? Ёл' могуће
 Да е наше дете башъ рођено?
 Ты о нѣму никадъ ни спомена
 Мен' неказа, па говори сада.
 Ил' е теке варљива обмана,
 Да насъ лажнимъ заноси мечтанѣмъ,
 Да бы тобож' болѣ га пазили —

К р у н а.

(Јошъ слаба спусти се на софу на среди, Радета седне
 на едну столицу съ десне, а пустиньикъ, изражавајући
 највећу нестрпелљивостъ, седне на столицу съ леве стране,
 образујући малый полукругъ съ Круномъ. Находъ стане у
 пола иза пустиньика, а Даница у пола иза Радете)

Опрости ми драгій господару,
 Ёсамъ крива али нисамъ вольно,
 Нисамъ поводъ овой тайни была,
 И несрећи, нека злобна душа
 Свемъ е узрокъ, а я самъ повинна,
 Што одъ тебе а све до садъ тая,
 Горку тугу у прсима хранећ'
 Да небы те бацила у тугу: —
 Ово дете наше е рођено
 Любомиръ е крштено му име, (къ Находу)

Оди чедо мое,
Да те майка сита се нагледи.

(Находъ іой се приближи па е полюби у руку, она га
жельно гледа, па съ усхићенѣмъ говори)

Есте, есте! Чедо мое драго!
Ты си мое утробно единче! —
Ахъ! майка те ніе познат' могла,
Али срдце мое те познало,
Природа се обманути неда! —

Р а д е т а.

Дакле наше, башъ рођено наше?
Казуй Круно ако Бога знадешъ! —

К р у н а.

Већъ е прошло двадесетъ година,
Кадъ ты оде Дечанскомъ на войску,
На Бугаре — противъ Михаила,
Што му сестру отерао Неду —
Ты отиде — я остадо дома,
Са бременомъ — и предъ твой долазакъ,
На четири некако месеца,
Породимъ се и родимъ — Находа —

Р а д е т а.

Пустиньикъ. } (одъ едномъ брзо)

Самога Находа?

К р у н а.

Есте самогъ.

Одма га е отаць Евђеніе,
Съ кумомъ Ранкомъ у веру Христову,

Посветіо и давши му име,
 Любомира — твогъ покойногъ отца,
 — Обоица на брзо умреше —
 Я самъ іоште врло слаба была,
 Нисамъ дете добро ни сгледала,
 Стара га в чувала Неранца. —
 — Ахъ! сирота и она се сконча
 Одъ жалости! — После осамъ дана.
 Едно ютро до мое ложнице,
 Чуемъ люту писку Неранцину
 Тамо пођемъ алъ іошъ слаба бывши,
 Паднемъ на тле Неранца дотрчи,
 Чупаюћи свое седе власи,
 И вичући „однесоше дете.“
 Па се опетъ на полъ устреми.

Радета. (лютиго)

Али гди су, гди су момци были?

К р у н а.

Ни еднога дома небыаше,
 Едни от'шли у ловъ у планину,
 Други на радъ, трећи по добрама,
 Само беше старый Радивов.
 Ал' се и онъ са душою бораше,
 — На два дана после тогъ и умре.
 На гласъ старе Неранце полетимъ,
 Нако слаба — слабость заборавимъ, —
 Па с' устремимъ, ко вучица люта,
 Кадъ іой ловци у пећину продру,

И уграбе пьой премилый породъ. —
 Ал' залуду, доле на ливади,
 А подь липомъ на студеной плочи,
 Наѣмъ стару веѣ готово мртву.
 Я в пытамъ, говорит' неможе,
 Веѣ ми рукомъ планину показа,
 Па уѣути — а я ко безумна,
 Тамъ полетимъ, — матерня ми любовь,
 Лака крила ка да садъ позайми: —
 Трчала самъ дуго и далеко,
 Вичуѣ' сина, вичуѣи за помоѣ,
 Но малакшемъ, паднемъ ослабѣна,
 Па се опеть дигнемъ и потрчимъ,
 Алъ ме снага садъ сасвимъ издаде,
 Те обамремъ одъ слабости, туге,
 У средь крша тамо у планини,
 Лежала самъ, — докле и колико?
 То ни данасъ казат' неуміемъ. —
 Неки наши селяни ме наѣу,
 Моіомъ викомъ пошав' у потеру,
 И ко' мртву дома ме донесу.
 Ту самъ тешко неколико дана,
 Боловала, у забуни была.
 Кадъ с' на ново на жалость повратимъ,
 — О што вечно тадъ заспала нисамъ! —
 Наѣмъ стару Неранцу у гробу,
 Саранѣну веѣ одъ више дана.
 Наши момци казаше ми тужно,
 Да су свуда по нашемъ предѣлу,
 И Приштини и око Приштине,

На све стране питали, тражили,
Па сви труди беху узалудна.

Р а д е т а. (нестрпљиво.)

Али Круно я кадъ дома дођо,
Пађо нашу любезну Даницу,
У колевци — ели она наша?

К р у н а.

Даницу самъ само одгаила.

Радета

Пустиньикъ

Находъ

Даница

(брзо) А родила?

К р у н а.

Я нисамъ, већъ друга! —

(Сви изявлюю удивленъ).

Н а х о д њ. (радостно.)

О Данице! (разшири руке.)

Д а н и ц а.

(Полети къ нѣму) Милый мой Находе! Загле се, па се опетъ раставе доста застиђени).

П у с т и н ь и к њ. (нестрпљиво.)

Друга? друга? Говори госпођо,
Коя друга Даници е майка?

К р у н а.

Текъ што самъ се попридигла малко,
У найвећой туги боравећи,

Одемъ доле подъ липу на стѣну,
 Ту се пустимъ у сузе и тугу:
 Мислећ' тебе како дочекати,
 Кадъ предаме искрену женскиня,
 У ритама, сузна, изгребана,
 Само хукну, па предъ мене паде. —
 Стропошта се, писну и ахъ! дете,
 У еданъ путь подъ нѣомъ заплака се,
 Я іой приѣмъ, почнемъ в дизати,
 Али она — веће ладна беше, —
 Узмемъ брзо дете — то си была,
 Ты Данице, —

П у с т и в њ и к ѣ.

Казуй, казуй госпо,
 Охъ по Богу! каква жена беше?
 Е ли млада, плава и пуначка,
 Господскога створа и изгледа?
 Казуй госпо, ако Бога знадешъ,
 Какве ризе тад' на нѣой быяху?

К р у н а.

И ако в тугомъ и умеромъ,
 И мукама изнурена была,
 Опетъ беше анѣлско створенѣ. —
 Млада, плава, и плавы очію,
 Лени вѣѣа, дуги трепавица,
 Заиста е господскогъ порекла!
 Ризе на нѣой беху поцелане,
 Одъ дугога валяда бежана, —

Ал' су было одъ прекрасне свиле,
 Плавѣ бое съ руменимъ поясомъ,
 На глави в копрену имала,
 Одъ біеле извежене свиле.
 Све ій чувамъ у ризници моіой,
 И іошъ нешто — за тебе Даницѣ.

П у с т и њ и к ѣ.

(Готово изванъ себе.)

О госпођо! Немучи ми душу,
 Збори, збори, гди су ти остатци,
 Да ій видимъ, да последню сумню,
 Съ њима сбришемъ? —

К р у н а. (дигне се.)

Садъ ћу ій допети. (оде.)

П о я в ѣ д е с е т њ и њ.

П р е ђ а ш њ и њ б е з ѣ К р у н е.

Р а д е т а.

(За се.) Што годъ више овогъ мужа гледимъ,
 Све ми више познатіи бива,
 Оно лице севаюће, очи,
 Оно чело съ густимъ обрвама, —
 Они брци, погледъ, ходъ, мицанѣ, —
 Све ми с' чини, да ми в познато,
 Ал' одъ давна, врло, врло давно. —
 (Јасно). Нека, отче тебе тайна тишти,
 Нека туга — ка' да за кимъ тужишъ,

Бы л' я мого саучастникъ быти,
Твоѣ туге, тайне? —

П у с т и н ь и к ъ.

О Войводо,
Претри се іошъ за кой часакъ,
Па ћешъ знати и одъ више знати.

П о я в ъ е д а н а й с т ы й.

К р у н а и п р е ђ а ш н ы й.

К р у н а.

Носи малый сандучићъ, когъ отвори и изъ пѣга почне
вадити лепо опране и савієне но исцепане оне ствари, кое
є пре напоменула.)

Ево овде хальине, пояса,
Ев' копрене, — ево на ньой веза,
И на углу два слова подъ круномъ.

П у с т и н ь и к ъ.

(Узимаюћи и на груди притискуюћи хальине.)

Ха господе! ха пресвета правдо!
Боже! — она — Милица — супруга,
Гди є — Гди є — гробъ — гди є Данице!
Ево твога отца несрећнога!

(Ширя руке.) Оди кѣри, оди баби твоје!

Или сумняшъ? — Гледай ова слова:
Мислѣтъ, слово, то имена значе,
Ахъ! Милица Срдовићева!
Твоя мати моя верна люба!

Р а д е т а.

Шта то рече. шта? яданъ небыо!
Срдоввиѣ? Ты Витомиръ? Ёли?

П у с т и н ь и к ѣ. (исправи се.)

Ёсть Радета о Владоввиѣу,
Я самъ, я самъ Срдаръ Витомире,
Твой самъ злодѣй, садъ ме уби, уби!
Шта с' устежешъ? Уби! Ето т' мача!
Или мислишъ нисамъ заслужіо,
Смрть одъ тебе, а ты чуй іошъ више,
Я самъ —

Р а д е т а.

Стани, стани, Витомире!

Шта си до садъ мени учиніо,
Што в мени знано ил' незнано,
Нек' одъ мене Богомъ ти в просто,
Непытамъ те, — чини ми се да си,
Доста страдо и патіо бѣде, —
Утѣха в тебы не освета,
Садъ потребна — него казуй, казуй,
Како, одъ кудъ люба ти в была,
Она жена, што роди Даницу?

П у с т и н ь и к ѣ.

„Утѣха в мени не освета,
Садъ потребна“ — о великій Боже!
Смрть до данасъ потребна ми беше,
Али сада? Охъ премила вѣри,
За тебе ми іошъ живити валя,

Али грѣшникъ може л' се тѣшити?
 Може л' кривацъ срећу уживати?
 Може л' савестъ укротит' немирну?

Р а д е т а.

Велика е милость превышнѣга,
 Любовь Божія све земне обима,
 Пправе любви, криве презире,
 Већъ имъ сузе кајня покланя,
 И отвара путе къ исправленю, —
 Но говори, говори Срдару,
 Одкри нама твоє патнѣ, тайне,
 Шта с' уради одъ тебе одъ дома,
 И племена великога твога?

П у с т и н њ и к ѣ.

Све е прошло, све е, све пропало!
 Текъ я еданъ, ко мртвачка сѣнка,
 Јошъ се вучемъ по овоме свету,
 Каюћи се за грѣхе и дѣла,
 Моя дѣла и дѣла предака; —
 За нѣи, за се патећи се горко,
 Небы ли се смилovalo небо! —
 Ты већъ знадешъ Войвода Радета,
 Како наши мрзише се стары,
 — Да л' узрочно или безъ узрока,
 То Богъ знаде — текъ та мржня люта,
 Пређе на насъ, невине потомке:
 Мы быя смо оба у Призрену,
 На школама, ту се завади смо,
 Око ничег' — текъ да с' тога манемъ!

Ты овамо, я одо у Скопль,
 Люту мржию у грудма поневши. —
 Дуго самъ се противъ нѣ борю,
 Али зависть, врачко поколенѣ,
 Недаде ми у срдцу покоя.
 Твоє имє славно се разгласи,
 Ко Войводе светога намъ Краля,
 — Ал' што причамъ знано ти є доста,
 Шта самъ тебы зала починю, —
 Садъ чуй ово па ме ил' проклиньи,
 Или праштай у твоєй в руци:
 Кадъ чу, да си опетъ там' на войсци,
 И да люба дома ти є сама,
 Са намѣромъ дођо 'вамо црномъ,
 Да в отнемъ, дворъ да ти попалимъ,
 Любу твою робињомъ учинимъ.
 Овде дочу, да се породила,
 И првенца родила ти сина;
 Тад' у мени друга ниче мис'о:
 Да ти дете млађано украдемъ,
 Потайно се ложници привучемъ,
 И нађемъ га с' овомъ иконицомъ,
 На грудима. — (извади иконицу изъ недара.)

К р у н а.

Свагда в узъ дете,
 Мећала в покойна Неранца.

П у с т и њ и к ѣ.

Счепамъ дете и побегнемъ съ њиме,
 Носећи га право дому моме.

Бѣжао самъ, ка да огнѣмъ горимъ,
 Ох! те муке, тога стра' ужасногъ,
 Никадъ, никадъ забораѣит' нећу! —
 Ал' када се до Скопля приближимъ,
 Ту ме ужасъ нападне изъ нова,
 Татѣри су потиснути войскомъ,
 Дечанскега, на Скоплѣ напали,
 Све срушили, огнѣмъ попалили,
 Па и мое поробили дворе.
 Нигди ништа у двору ненаћемъ:
 Осимъ неке момке побіене,
 Зовемъ любу — ахъ до Бога мени,
 Ни трага іой немого пронаћи,
 Па текъ данасъ! — Охъ Милице моя,
 Моя любо — ядна мученице! (плаче)

К р у н а.

(Извади изъ сандучића едну златну гривну)

Ову гривну скидо іой са руке,
 Да в чувамъ за споменъ Даници,
 Ню самъ тамо саранила лепо,
 Там' у ладу подъ густимъ кестенѣмъ,
 Даница е, а и незнаюћи
 Тамо гробу често одлазила,
 Китећи га цвећемъ и босилькомъ.

П у с т и н њ и к ѣ.

(Узима гривну и погледавши в притисне в на уста па на груди).

Есть, ово е залога любви,
 Я іой дадо кадъ в прстенова. —

Поси кћери майкина украса,
 Ко што носишъ и наличность пѣну.

(Даде Даница гривну па продужи).

Кадъ несрећу могъ дома угледа:
 Срце ми се у грудма трзаше,
 Савѣсть поче корети ме люто,
 Я помисли то в одмашћенѣ —
 За зло, теби што самъ учинио,
 Одма смислимъ да ти дете вратимъ
 Али чувши да се дома враћашъ:
 Поплашимъ се одъ освете твоје,
 Па га дадемъ едномъ пустињкику,
 Да га у домъ каквога велможе
 И племића однесе потайно.
 — Три месеца заедно смо были
 И дете ти брижно неговали
 Онъ быяше човекъ пунъ науке
 И искуства — одъ нѣга самъ после
 Научио лекаріе разне,
 Пошто светско с' себе руво скинемъ
 И у ове ризе се обучемъ,
 У којима до садъ самъ живио,
 Съ њима иш'о и у свету гору
 И гробъ Спаса съ њима полазио
 А недавно овамо самъ дош'о
 У твојмъ добру тражећ' прибѣжишта,
 Кадъ ономадъ ты си ме позвао
 Те овамо у дворе ти доћемъ,
 Видимъ познамъ твогъ рођеногъ сина,
 Видимъ да в судба ти га дала,

Све знашь сада! Ево мои грудій
Удри мачемъ Войводо Радета!
Освети се!

Р а д е т а.

Оћу Витомире!

Радета се 'вако светит' знаде.

(Разшири руке па загрли пустиньика любе се и плачу)

Све ти брате буди Богомъ просто!

Па садъ оди да се посветимо

Нашой деци, коє Богъ састави

Тай састанакъ мы да утврдимо.

(Онъ узме Находа, а пустиньикъ Даницу, па њй доведу
предъ Круну, ови клекну предъ ню, она њй благосиля)

К р у н а.

Богъ небесный и спаситель света,

Нека на васъ благословъ излив! (люби њй)

Р а д е т а.

Съ вама да се племе Владовво,

И Срдана умножи прослави. (люби њй)

П у с т и н ь и к ъ.

Съ вашомъ чистомъ небескомъ любавлю,

Да с' угаси свака црна мржня,

Коя србска племена раздвая! (люби њй)

(Даница се и Находъ дигну).

Появъ дванайстый.

Преѣшнѣи и Лакосавъ.

Лакосавъ.

Господару, народъ изъ Приштине
Дошао е да с' поздрави съ тобомъ.

Радета.

Пека добу, башъ су добро дошли!

(Лакосавъ оде)

А ты Круно шта ћешъ рећи сада,
Садъ кога ћешъ послати на войску?
Или мене ил' единца сина,
Когъ управо текъ си данасъ нашла?

Крупа.

Ахъ, я самъ га и досадъ любила,
Ко единца, а сада ко майка
Са свимъ срдцемъ шалѣмъ га Душану.

(Оде у другу собу, но брзо се врати, носећи еданъ одъ
кадифе црвенъ огртачъ, по краю са златомъ везенъ).

Овай плаштъ самъ сама собомъ везла,
Чувала га за премила зета. (Огрие Находа).
Зета немамъ, али имамъ сина,
Любомире ты га носи одъ садъ
У средъ боя за Србию милу
Или падни ил' побѣди славно
Срамотанъ га недоноси майци.

Н а х о д ъ.

Борићу се за Цара Душана,
И Србию до последнѣ капи,
Крви ове што тече у грудма!

Р а д е т а.

(Одпаше свой мачъ, па држећи га у руци говори)

Ево овогъ верногъ пріятеля,
Кои ме е по свимъ боввима,
За Србию и Краља пратио,
Нос' га сине, као што самъ и я,
Бори с' храбро никадъ неизмичи,
Буди веранъ земљи и Душану
Па ће с' мачемъ лаврови се плести.

(Припаше му мачъ)

Н а х о д ъ. (Извуче мачъ па дигне у высъ.)

Као што в овай одъ челика,
Челична ће вѣрность моя быти,
Царъ Душану, браћи Србадїи
Ако изд'о издала ме снага,
У деснице, у којой ће севат'.

Д а н и ц а.

(Извади изъ недара свиленъ плавь поясъ).

Ово самъ ти моіомъ рукомъ везла
Свиленъ поясъ, што юнака краси.
Нос' га свагда и бори се храбро;
Ил' съ побѣдомъ дођи ил' никако,
Водемъ у гробъ лећи там' кодъ майке,
Него любит' у робству Србина.

(Припаше му поясъ).

7
зна

Пустиньикъ. (радостанъ.)

Право кѣри, ты си Србка права,
Такве роду множиле се свуда!

(Извади изъ недара богато окићену челенку и белу перя-
ницу па говори):

Ове знаке старе славе мое,
Носи одъ садъ мой премилый зете
Међу њима пекъ се лаври вию. (Задене му њ)

Появъ тринајстїй.

Пређашњїй и Лакосавъ са више отмѣны
грађана и грађанки.

Р а д е т а.

Добро дошла браћо моя драга
Башъ у добаръ садъ дођо сте часакъ
Да вамъ наше веселѣ објавимъ:

(Показуе на Находа.)

Вы сте мога и до садъ Находа,
Сви любили быо е достоянъ
Те любви! Но садъ браћо чуйте
Ше више Находъ безъ порекла,
Онъ е мое рођено единче
А Даница њгова невеста,
Кѣи е овогъ сѣдога юнака,
Витомира Скоплянскогъ Сердара
Одъ племена старогъ Срдовва:
Когъ Татари поробише давно,
Сада сина я шалѣмъ на войску

Поздравите новога Войводу
Любомира Владовића. —

Г р а ђ а н и.

Живіо Любомиръ Владовићъ Войвода Приштинскій,
живіо нашъ отаць Радета, живіо Срдаръ Витомиръ,
живила невѣста Даница. Ура!

П у с т и н њ и к њ.

Пріятелю Радета Войводо,
И вы браћо: — чуйте шта ћу рећи:
Ты единица на бой шилѣшь сина,
Онъ е млађаицъ и іошъ неискусанъ,
Нуждна му е помоћъ старіега. —
Пріятелю, — (пружи му руку.)

Послушай ме сада,
Пусти мене, да я с' њиме идемъ,
Да покушамъ ову стару руку,
Да л' е іошъ што учинити кадра,
Мов дете тебы на аманетъ,
А твогъ мени ты повѣри сина,
Да га чувамъ, да га руководимъ,
Твога сина могъ премилогъ зета.

Р а д е т а.

Пріятелю — старъ си боме доста,
Али иди, аманетъ ти дѣте.
Ты искуствомъ, а онъ са десницомъ,
Ет' Душану одъ мене Войвода,

С' коима ќе бѣти задоволянъ!
(Лакосаву). Тебѣ старѣй прѣтелю вернѣй,

Ка и овомъ (показуе на Пахода) повѣравамъ войску,
Борите се храбро ал' не лудо,
Чувай браћу Србе — ал' не жалте,
Изгинути за Србе — Душана.

Л а к о с а в ѣ .

Господаре Войводо Радета,
Ова ти е мишица позната,
Много е се узъ тебе борила,
Ал' тако ми вѣре и юнаштва,
Узъ нашега младога Войводу,
Сва с' у челикъ претворити мора.

Р а д е т а .

Па садъ кажи некъ се войска креће,
Да за време стигнете на борбу.

Л а к о с а в ѣ .

(Даде знакъ, а острагу се дигне завѣса и у дальнини покаже се Приштина, а ближе Пољъ, и пошто се Круна и Даница и Радета на леву страну узмакну, а Пустинѣикъ и Находъ и Лакосавъ узъ народъ на десну склоне, появе се чете, у првомъ реду посеѣи заставу. Све момци оружаны са оклопима целимъ носеѣи шлемове и штитове и некиѣ копя, некиѣ буздоване, пролазе, но како коя чета на бину ступи, стане и поздравля на се удалява. Предъ првомъ одлази Лакосавъ поздравивши войводу и Круну. Чую се изъ дальнине трубе воене, за то време народъ пева:)

Бойна труба труби ясно,
 Душанъ зове, хайд' на бой!
 Србска слава ори с' красно,
 И побѣде славопой.
 Напредъ, напредъ Србе, садъ,
 Душану у Призренъ градъ!

*
 Застава се србска віе:
 На Цариградъ води путь,
 Душанъ зове да се біе,
 И прогони злотворъ лють.
 Напредъ, напредъ Србе, садъ,
 С' Душаномъ на Цариградъ!

*
 Отаць сина у бой спрема,
 Свой му бриткій дае мачъ;
 Србска майка страха нема,
 За мекушный незна плачъ.
 Напредъ напредъ сине садъ,
 Са Душаномъ свуда радъ.

*
 Верна люба война прати,
 Желеѣи му среѣанъ путь;
 И с' побѣдомъ да се врати,
 А да злотворъ падне лють.
 Напредъ, напредъ драгій садъ,
 На некъ стрепи Цариградъ!

*
 Србска земльо, земльо красна,
 Ты си майке славе кѣи,
 Тебы свиѣ зора ясна,
 За теб' ѣмо умрет' сви,
 Напредъ, напред, Србе садъ,
 Некъ се слави Призренъ градъ!

Душанъ

